

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

KUTSESTANDARD

Mootorsõidukitehnik, tase 4

Mootorsõidukitehnik, tase 4 kutsestandard on aluseks kutsekeskhariduse ja täiendusõppe õppekavade koostamisele ning isikute kompetentsuse hindamisele kutse andmisel.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Mootorsõidukitehnik, tase 4	4

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel

Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
Sõiduautehnik	Sõiduautehnik, tase 4
Veoauto- ja bussitehnik	Veoauto- ja bussitehnik, tase 4
Liikurmasinatehnik	Liikurmasinatehnik, tase 4

Võimalikud osakutsed ja nimetused kutsetunnistusel

Osakutse nimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Mootorsõiduki kere, sisustuse ja pealisehituse ülddiagnostika, hooldus ja remont	4
Mootorsõiduki mootori ülddiagnostika, hooldus ja remont	4
Mootorsõiduki jõuülekanne ülddiagnostika, hooldus ja remont	4
Mootorsõiduki elektriseadiste ja mugavussüsteemide ülddiagnostika, hooldus ja remont	4
Mootorsõiduki juhtimisseadmete ja veermiku ülddiagnostika, hooldus ja remont	4
Mootorsõiduki kliimaseadmete (sõitjateruumi soojendus-, ventilatsiooni- ja jahutusseadmete) ülddiagnostika, hooldus ja remont	4
Mootorsõiduki lisa- ja tööseadmete ning nende hüdroüsteemide ja kinnitusmehhanismide ülddiagnostika, hooldus ja remont	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Mootorsõidukite hoolduse ja remondi kutsealal on järgmised kutsed: mootorsõidukihooldaja, tase 3, mootorsõidukitehnik, tase 4 ja sõiduautodiagnostik, tase 5.

Mootorsõidukitehnik tegeleb mootorsõidukite, liikurmasinate, haagiste ning nende lisa- ja tööseadmete (edaspidi sõidukite) hoolduse, remondi ja ülddiagnoosimisega, rikete leidmise ja kõrvaldamisega.

Mootorsõidukitehnik töötab iseseisvalt, kasutades vajadusel remondiandmebaase, -katalooge ja -juhendeid. Ta kannab töövõtjana vastutust nii tööohutuse kui ka hoolduse ja/või remondi tagajärjel tekkinud liiklusohlike olukordade eest.

Seoses kiiresti uueneva tehnoloogiaga on vajalik pidev enesetäiendamine.

Mootorsõidukitehnik võib töötada nii üksi kui ka meeskonnas, tema töö eeldab suhtlemist kaastöötajate ja klientidega.

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

Spetsialiseerumise liigituse aluseks olevad dokumendid:

Mootorsõiduki ja selle haagise tehnonõuded ning nõuded varustusele (Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus - RT I, 24.07.2012, 16) Lisa 5 Sõidukite jaotus kategooriatesse ja klassidesse
Traktori, liikurmasina ja nende haagiste tehnonõuded, nõuded varustusele ning tehnonõuetele vastavuse kontrollimise tingimused ja kord (majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus - RT I, 24.07.2012, 17) Lisa 4 Masina kategooriate määratlused.

A.2 Tööosad

Mootorsõidukitehnika töö koosneb kohustuslikest tööosadest. Spetsialiseerumine toimub vastavalt sõiduki kategooriale/liigile ning kõik tööosad on spetsialiseerumisega otseselt seotud.

A.2.1 Mootorsõiduki ülddiagnostika, hooldus ja remont

A.2.2 Kere, sisustuse ja pealisehituse ülddiagnostika, hooldus ja remont

A.2.3 Mootori ülddiagnostika, hooldus ja remont

A.2.4 Jõuülekanne ülddiagnostika, hooldus ja remont

A.2.5 Elektriseadiste ja mugavussüsteemide ülddiagnostika, hooldus ja remont

A.2.6 Juhtimisseadmete ja veermiku ülddiagnostika, hooldus ja remont

A.2.7 Kliimaseadmete (sõitjateruumi soojendus-, ventilatsiooni- ja jahutusseadmete) ülddiagnostika, hooldus ja remont

A.2.8 Lisa- ja tööseadmete ning nende hüdro-süsteemide ja kinnitusemehhanismide ülddiagnostika, hooldus ja remont

Spetsialiseerumisega seotud tööosad

Spetsialiseerumine sõltub sõiduki kategooriast/liigist järgmiselt: sõiduautotehnik, veoauto- ja bussitehnik ja liikurmasinatehnik. Kõik spetsialiseerumised on otseselt seotud kirjeldatud tööosadega.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Mootorsõidukitehnika tööaeg on enamasti päevane.

Tööülesanded vahelduvad. Ta töötab enamasti siseruumis.

Võib ette tulla töötamist suurenenud ohu olukorras ja liikurmasinatehnikul töötamist välitingimustes.

Mootorsõidukitehnik töötab üldiselt seistes, kuid sageli ka ergonomiliselt rasketes tingimustes.

Võimalik on kokkupuude tervistkahjustavate ainetega (mootorikütused, määrdeained ja tehnilised vedelikud, happed, heitgaasid jmt). Töökeskkonnas võib esineda müra, tolm, niiskust ja vibratsiooni.

A.4 Töövahendid

Mootorsõidukitehnik kasutab käsi-, elektri-, hüdro- ja pneumotööriistu ning töökoja-, remondi- ja hooldusseadmeid. Ta kasutab ka tööriivastust ja isikukaitsevahendeid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Mootorsõidukitehnika eeldatavad isikuomadused on täpsus, vastutustunne, koostöövalmidus, pingetaluvus ning analüüsi- ja otsustusvõime.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Enamasti on mootorsõidukitehnikuna töötaval inimesel vastava eriala kutsekeskharidus ja/või töökohal õppides omandatud kutseoskused.

Tal peab olema vastava kategooria sõiduki juhiluba.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Mootorsõidukitehnika teised võimalikud ametinimetused on autotehnik, automehaanik, autoremondilukksepp, autohooldelukksepp, tehnohooldemeister, tehnohooldespetsialist, tehnoseisundi-kontrolör, garantiitehnik.

A.8 Regulatsioonid kutsealal tegutsemiseks

Keskkonnaministri 11. märtsi 2005 määruse nr 16, Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse 842/2006 ning Euroopa Komisjoni määruste 303/2008, 307/2008 ning direktiivi 2006/40/EÜ põhjal on mootorsõidukite kliimaseadmete käitlejana töötamisel nõutav osakutse tunnistus.

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Mootorsõidukitehniku kutse taotlemisel on nõutav vähemalt ühe spetsialiseerumise valimine ning kohustuslike kompetentside B.2.1–B.2.8 ja läbiva kompetentsi B.2.9 tõendamine.

Kutsesiseselt spetsialiseerutakse vastavalt sõiduki kategooriale:

sõiduautotehnik (M1, N1, O1, O2),
veoauto- ja bussitehnik (M2, M3, N2, N3, O3, O4),
liikurmasinatehnik (T, LM, R),

Kompetentside hindamine toimub vastavalt spetsialiseerumisele sõidukipõhiselt.

Sõiduautotehniku töö ei sisalda tööosa A.2.8 Lisa- ja tööseadmete ning nende hüdro süsteemide ja kinnitusmehhanismide ülddiagnostika, hooldus ja remont.

Osakutsed:

Mootorsõiduki kere, sisustuse ja pealisehituse ülddiagnostika, hooldus ja remont osakutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.2 ja B.2.9 tõendamine.

Mootorsõiduki mootori ülddiagnostika, hooldus ja remont osakutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.3 ja B.2.9 tõendamine.

Mootorsõiduki jõuülekanne ülddiagnostika, hooldus ja remont osakutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.4 ja B.2.9 tõendamine.

Mootorsõiduki elektriseadmete ja mugavussüsteemide ülddiagnostika, hooldus ja remont osakutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.5 ja B.2.9 tõendamine.

Mootorsõiduki juhtimisseadmete ja veermiku ülddiagnostika, hooldus ja remont osakutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.6 ja B.2.9 tõendamine.

Mootorsõiduki kliimaseadmete (sõitjateruumi soojendus-, ventilatsiooni- ja jahutusseadmete) ülddiagnostika, hooldus ja remont osakutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.7 ja B.2.9 tõendamine.

Mootorsõiduki lisa- ja tööseadmete ning nende hüdro süsteemide ja kinnitusmehhanismide ülddiagnostika, hooldus ja remont osakutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.8 ja B.2.9 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Mootorsõiduki ülddiagnostika, hooldus ja remont	EKR tase 4
Tegevusnäitajad:	
1) hindab sõidukite ja masinate ning nendele paigaldatud lisavarustuse ja -seadmete tehno seisundi vastavust kehtivatele nõuetele;	
2) teeb sõidukitele ja masinatele tehnilist hooldust ja/või remonti vastavalt tootja kehtestatud nõuetele.	
Hindamismeetod(id):	
kirjalik test, praktiline töö, intervjuu	
B.2.2 Kere, sisustuse ja pealisehituse ülddiagnostika, hooldus ja remont	EKR tase 4
Tegevusnäitajad:	
1) valib vastavalt sõidukile või selle lisaseadmele ja tööülesandele remondijuhise;	
2) osandab, defekteerib ja koostab kere, sisustuse ja pealisehituse kinnituselemente (näit keermesliited, tüüblid, lukustusrõngad, ühendused jm);	
3) teeb lukksepatõid (näit valib sobiva puuri sõltuvalt materjalist ning puurib eri materjalidesse avasid; teritab puuri; valib keermestamistehnoloogia ja keermestab eri materjale jm);	
4) markeerib, komplekteerib, pakendab ja hoiustab või ladustab osasid;	
5) avab, suleb ja fikseerib elektriühendusi (vajadusel koostab kiirliiteid, joodab ja isoleerib).	
Hindamismeetod(id):	

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

kirjalik test, praktiline töö, intervjuu	
B.2.3 Mootori ülddiagnostika, hooldus ja remont	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hindab mootori tööd (näit kontrollib heitgaasi koostist ja ohutustamiseseadiste tööd, loeb ja salvestab rikkekoode, salvestab andurite ja täiturite parameetreid jm); 2) aktiveerib täitureid; 3) mõõdab geomeetrilisi parameetreid, müra, vibratsiooni, rõhkusid ja elektrisignaale. 4) osandab, defekteerib ja koostab mootorit. 	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sise põlemismootorite tööpõhimõte; 2) hübriid- ja elektriajamite tööpõhimõte; 3) alternatiivkütustel töötavate mootorite tööpõhimõte. 	
B.2.4 Jõuülekanne ülddiagnostika, hooldus ja remont	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loeb ja salvestab rikkekoode; 2) salvestab andurite ja täiturite parameetreid; 3) aktiveerib täitureid; 4) mõõdab geomeetrilisi parameetreid, müra, vibratsiooni, rõhkusid ja elektrisignaale; 5) osandab, defekteerib ja koostab seadiseid. 	
<p>Hindamismeetod(id): kirjalik test, praktiline töö, intervjuu</p>	
B.2.5 Elektriseadiste ja mugavussüsteemide ülddiagnostika, hooldus ja remont	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) vahetab akumulaatoreid, madal- ja kõrgepingeosasid ning paigaldab sõidukitele lisaseadmeid; 2) diagnoosib elektriseadiste ja mugavussüsteemide tööd (näit valgustid, klaasipühkijad ja -pesurid, lukustussüsteemid, istme soojendused, helisignaal, käiviti, generaator); 3) loeb ja salvestab kliendiseadeid (raadiomälu, istme asend, peeglid jne); 4) loeb ja salvestab rikkekoode; 5) salvestab andurite ja täiturite parameetreid; 6) aktiveerib täitureid; 7) mõõdab ja salvestab elektrisignaale. 	
<p>Hindamismeetod(id): kirjalik test, praktiline töö, intervjuu</p>	
B.2.6 Juhtimisseadmete ja veermiku ülddiagnostika, hooldus ja remont	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) vahetab ning reguleerib piduri-, rooli- ja veermiku (alusvankri) osasid, hindab vahetatavate detailide seisukorda ja sobivust; 2) kontrollib pidurite tööd piduristendil ja analüüsib –stendi raportit; 3) valib, koostab, tasakaalustab ja vahetab rattaid, hindab ja põhjendab rehvide valikut ja seisukorda; 4) kontrollib ja reguleerib rataste seadenurki; 5) kontrollib amortisaatorite ja vedrude tööd amortisaatoristendil ja analüüsib stendi raportit; 6) osandab, defekteerib ja koostab seadiseid. 	
<p>Liikurmasinatehniku puhul lisandub:</p> <ol style="list-style-type: none"> 7) hindab roomiksõiduki alusvankri kulumist. 	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) veermiku ja alusvankri seadistuse alused; 2) rehvide klassifikatsioon ja markeering. 	
<p>Hindamismeetod(id): kirjalik test, praktiline töö, intervjuu</p>	

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

B.2.7 Kliimaseadmete (sõitjateruumi soojendus-, ventilatsiooni- ja jahutusseadmete) ülddiagnostika, hooldus ja remont	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kontrollib ja hooldab kliimaseadmeid; 2) loeb ja salvestab rikkekoode; 3) salvestab andurite ja täiturite parameetreid; 4) aktiveerib täitureid; 5) mõõdab rõhkusid ja salvestab elektrisignaale; 6) osandab, defekteerib ja koostab seadiseid. 	
<p>Hindamismeetod(id): kirjalik test, praktiline töö, intervjuu</p>	
B.2.8 Lisa- ja tööseadmete ning nende hüdroüsteemide ja kinnitusmehhanismide ülddiagnostika, hooldus ja remont	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) testib tööseadmete ja nende kuluosade korrasolekut; 2) hindab tööseadmete kuluosade seisundit ja vajadusel remondib kuluosad; 3) hooldab ja remondib, vajadusel asendab tööseadmete ning nende kinnitusmehhanismide osasid; 4) osandab, defekteerib ning koostab tööseadmeid ja nende komponente; 5) loeb ja salvestab rikkekoode; 6) salvestab andurite ja täiturite parameetreid; 7) mõõdab geomeetrilisi parameetreid, müra, vibratsiooni, rõhkusid ja elektrisignaale. 	
<p>Liikurmasinatehnika ja väikemasinatehnika puhul on tegevusnäitaja nr 3 järgmine:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hooldab ja remondib, vajadusel asendab tööseadmete ning nende kinnitusmehhanismide osasid; vajadusel remondib kulumispiirini jõudnud tööorganeid vastavalt taastusremondi juhisele või praktikas juurdunud meetodikale. 	
<p>Sõiduautotehnikule ning veoauto- ja bussitehnikule kompetentsi B.2.8 ei kohaldata.</p>	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hooldatavate seadmete ehitus- ja tööpõhimõtted; 2) hüdraulika ja pneumaatika alused. 	
<p>Liikur- ja väikemasinatehnika puhul lisanduvad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) keevisliidete kvaliteedinõuded; 4) tuletööseadmete kasutus- ja ohutusnõuded. 	
<p>Hindamismeetod(id): kirjalik test, praktiline töö, intervjuu</p>	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.9 Mootorsõidukitehnik, tase 4 kutset läbiv kompetents	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teeb tööd ainult selleks sobivate tööriistade ja seadmetega ning vastavuses hooldus- ja remonditehnoloogiaga ning tööohutusnõuetega ja ettevõttes kehtiva korraga; 2) kontrollib kliendi kaebusi ja veendub nende paikapidavuses, vajadusel kasutab simulatsioonkatseid; 3) valmistab vastavalt töökorraldusele ette töökoha, hoiab selle korras ja töö lõppedes paigutab töövahendid ja tööriistad ettenähtud kohale; 4) planeerib hooldus- ja/või remonditööd ning nende järjestuse ja aja sõltuvalt varuosade ja remondimaterjalide olemasolust või tarnest; 5) salvestab ja taastab kliendiseadeid (raadiomälu, istme ja rooli asend, kliimaseadme seadistused jm); 6) kontrollib ja hindab eelnevalt kliendiga kooskõlastatud tööde kvaliteedi vastavust remondijuhisele, vajadusel kõrvaldab ilmnenud kõrvalekalded; 7) esitab kliendile tehtud tööde kirjelduse ja dokumentatsiooni (näit arve, hooldusraamatu, üleandmis- ja vastuvõtuakti, vajadusel või kliendi nõudel diagnostika tulemuste väljatrüki); 	

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

- 8) kasutab energiat ja keskkonda säästvaid ning ohutuid töövõtteid;
 9) teeb vajadusel proovisõidu, juhindudes liikluseadusest ja proovisõidu juhiseist;
 10) suhtleb kaastöötajate ja klientidega sõbralikult ja korrektselt ning lahendab lahkhelisid rahulikult ja lahendusvõimalusi pakkudes;
 11) vajadusel kirjeldab klientidele arusaadavalt remondi käiku ja annab selle kohta asjatundlikke selgitusi;
 12) kasutab tehnilisi jooniseid ja skeeme ning remondiandmebaase, -katalooge ja -juhendeid;
 13) kasutab arvutit tasemel AO1–AO5 ja AO7 (lisa 2);
 14) kasutab eesti keelt järgmiselt:
 mõistmine tasemel B2 ning rääkimine ja kirjutamine tasemel B1 (lisa 3);
 15) kasutab vähemalt üht võõrkeelt (soovitavalt inglise keel) järgmiselt:
 mõistmine tasemel B1 ning rääkimine ja kirjutamine tasemel A2 (lisa 3).

Teadmised:

- 1) mootorsõiduki/masina ja selle lisaseadmete ehituse alused, liikumisdünaamika;
- 2) materjaliõpetus;
- 3) tehniliste mõõtmiste alused;
- 4) masinaelemendid ja mehaanika alused;
- 5) elektrotehnika alused;
- 6) pneumaatika ja hüdraulika alused;
- 7) töö- ja keskkonnaohutusnõuded;
- 8) töötervishoiunõuded;
- 9) tuleohutusnõuded;
- 10) jäätmekäitlusnõuded;
- 11) kutsealaga seonduvate õigusaktide nõuded.

Hindamismeetod(id):

lähivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	12-17012013-02/6k
2. Kutsestandardi koostajad	Lauri Ert, Toyota Baltic AS, MTÜ Autokutseõppe Liit Rein Solnask, Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakool Vladimir Krasnoštšjokov, Toyota Baltic AS Valter Kokkota, MTÜ Autokutseõppe Liit Peeter Johannson, Tallinna Autobussikoondise AS Tarmo Talismaa, Volvo Estonia OÜ Piret Jamnes, SA Innove Ülo Ramp, MTÜ Autokutseõppe Liit Janek Pukka, Rakvere Ametikool
3. Kutsestandardi kinnitaja	Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	11
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	17.01.2013
6. Kutsestandard kehtib kuni	09.09.2014
7. Kutsestandardi versiooni number	6
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7231 Mootorsõidukimehaanikud ja -lukksepad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Vehicle technician, level 4
Soome keeles	mootoriajoneuvon huoltoteknikko

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

Vene keeles	техник по обслуживанию автомобилям
C.3 Lisad	
Lisa 1 Tööosad ja tööülesanded	
Lisa 2 Arvuti kasutamise oskused	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	